

BŁOGOSŁAWIONY
RUPERT MAYER SJ

WIELCY LUDZIE KOŚCIOŁA

Komitet redakcyjny

prof. dr hab. Henryk Pietras SJ
Jarosław Naliwajko SJ

Polecamy:

ks. Mirosław Pacuszkiewicz SJ: ANDRZEJ BOBOLA
Dariusz Kowalczyk SJ: KARL RAHNER
Tadeusz Sierotawicz: MIKOŁAJ KOPERNIK
ks. Waldemar Turek: TERTULIAN
Marek Ingłot SJ: JAKUB WUJEK
Marek Ingłot SJ: KAROL ANTONIEWICZ
Stawomir Bralewski: KONSTANTYN WIELKI
Henryk Pietras SJ: ORYGENES
Tadeusz Zychewicz: IGNACY LOYOLA
Anna Pener: JAN HUS
Marek Sokotowski SJ: KLAUDIUSZ LA COLOMBIÈRE
Anna Pabóg-Lenartowicz: ŚWIĘTY WOJCIECH
Stanisław A. Sroka: KRÓLOWA JADWIGA
Zdzisław Kijas OFMConv.: ŚWIĘTY BONAWENTURA
Piotr Kosyła: KATARZYNA SIENENSKA
Jerzy Wolak: HENRYK VIII
Krzysztof Homa SJ: SZAWŁĘ Z TARSU
Teresa Wołańska: JUSTYNIAN WIELKI
Stanisław Grzybowski: JAN DŁUGOSZ
Jakub Gorczyca SJ: EDYTA STEIN
ks. Kazimierz Panus: ŚW. MARCIN Z TOURS
Waldemar Ceran: TEODOZJUSZ WIELKI
ks. Antoni Zurek: CEZARY Z ARLES
Mikołaj Olszewski: TOMASZ Z AKWINU
ks. Tomasz Jelonek: ŚWIĘTY HIERONIM
Tadeusz Sierotawicz: GALILEUSZ
ks. Jerzy Patucki: AMBROZY Z MEDIOLANU
ks. Arkadiusz Noconi: JAN KASJAN
Henryk Paprocki: FOCJUSZ
Stanisław Grzybowski: MARCIN LUTER
Marek Wójtowicz SJ: HENRI DE LUBAC
Tomasz Dąbek OSB: ŚW. BENEDYKT Z NURSJI
Andrzej Zajac OFMConv.: ŚWIĘTY FRANCISZEK
Stanisław Ziemiński SJ: SUAREZ
ks. Kazimierz Panus: ŚWIĘTY PATRYK
Antoni Kiebaso SDS: JADWIGA ŚLAŚKA
ks. Jarosław Stoś: JAKUB Z PARADYZA
Czesław Drązek SJ: JAN BEZYM
Wiesław Szymona OP: MISTRZ ECKHART
Janusz Smółucha: GIROLAMO SAVONAROLA
Jan Andrzej Śpież OP: ŚWIĘTY DOMINIK
ks. Kazimierz Panus: HENRYK LACORDAIRE

Zygmunt Kowalczuk: KARDYNAŁ M. H. LEDÓCHOWSKI
ks. Eligiusz Piotrowski: HANS URS VON BALTHASAR
ks. Jan Kracik: GRZEGORZ VII
Michał Rożek: ŚWIĘTY BRAT ALBERT
ks. Kazimierz Panus: ŚWIĘTA KINGA
Wiesław Dawidowski OSA: ŚWIĘTY AUGUSTYN
Krzysztof Rafał Prokop: WINCENTY KADŁUBEK
ks. Kazimierz Panus: ŚW. LEON WIELKI
Stanisław Cieslak SJ: ŚW. FRANCISZEK KSAWERY
ks. Kazimierz Panus: ŚWIĘTY JAN VIANNEY
Andrzej Nawrocki: PELAGIUSZ
ks. Kazimierz Panus: ŚW. FRANCISZEK SALEZY
Zbigniew Kadłubek: ŚW. PIOTR DAMIANI
ks. Andrzej Witko: ŚWIĘTA FAUSTYNA
Andrzej Bobuchowski: JAN SARKANDER
ks. Kazimierz Panus: BŁ. ANIELA SALAWA
ks. Norbert Widok: GRZEGORZ Z NAZJANZU
ks. Kazimierz Panus: PIOTR SKARGA
Jan Poplatek SJ: ŚW. MELCHIOR GRODZIECKI
Andrzej Bobuchowski: JAN NEPOMUCEN
ks. Antoni Zurek: STANISŁAW ZE SZCZEPANOWA
ks. Kazimierz Panus: ŚWIĘTA ELŻBIETA
Jan Andrzej Śpież OP: ŚWIĘTY WACŁAW
Tatiana Krynicka: IZYDOR Z SEWILLI
Krzysztof Rafał Prokop: ŚW. RAFAŁ KALINOWSKI
Michał Rożek: KARDYNAŁ SAPIEHA
Jan Andrzej Śpież OP: ŚWIĘTY JACEK ODROWĄŻ
ks. Kazimierz Panus: PIUS XII
Wiesław Dawidowski OSA: ŚWIĘTA RITA
Krzysztof Rafał Prokop: KARDYNAŁ STANISŁAW HOZJUSZ
Andrzej Bobuchowski: AGNIESZKA CZESKA
Stanisław Cieslak SJ: KARDYNAŁ ADAM KOZŁOWIECKI
Krzysztof Rafał Prokop: ŚWIĘTA MONIKA
Krzysztof Rafał Prokop: ŚW. KAZIMIERZ JAGIELLONCZYK
ks. Piotr Karpinski: KARDYNAŁ JOHN HENRY NEWMAN
Stanisław i Małgorzata Dziedzic: OJCIEC SERAFIN KASZUBA
Agnieszka Kijewska: MIKOŁAJ KUJANCZYK
ks. Antoni Zurek: ŚWIĘTY BAZYLI WIELKI
Krzysztof Rafał Prokop: JOANNA D'ARC
ks. Kazimierz Panus: BŁ. EDMUND BOJANOWSKI
Krzysztof Rafał Prokop: ŚW. KAROL BOROMEUSZ
Krzysztof Rafał Prokop: ADAM NARUSZEWICZ
Bp Andrzej Dziuba: KARD. STEFAN WYSZYŃSKI

W przygotowaniu:
Stanisław Szczur: JAN XXII

© Wydawnictwo WAM, 2010

Redakcja
Anna Papierz

Projekt okładki
Jadwiga Mączka

ISBN 978-83-7505-485-9

NIHIL OBSTAT. Przełożony Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego
ks. Wojciech Ziółek SJ, prowincjał, Kraków, 6 października 2009 r., l.dz. 395/09.

WYDAWNICTWO WAM

ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków
tel. 12 62 93 200 • faks 12 42 95 003
e-mail: wam@wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY

tel. 12 62 93 254-256 • faks 12 43 03 210
e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

Zapraszamy do naszej
KSIĘGARNI INTERNETOWEJ
<http://WydawnictwoWAM.pl>
tel. 12 62 93 260, 12 62 93 446-447
faks 12 62 93 261

Drukarnia Wydawnictwa WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków
wydawnictwowam.pl

Spis treści

Wstęp	5
Dzieciństwo i młodość	7
Seminarium Duchowne i pierwsze prace	
duszpasterskie	13
W Towarzystwie Jezusowym	18
Misjonarz ludowy	22
W Monachium	25
Współzałożyciel zgromadzenia Sióstr Świętej	
Rodziny	31
Kapelan wojskowy podczas I wojny światowej ..	36
Apostoł Monachium	44
Prezes Kongregacji Mariańskiej Mężczyzn	52
Apostoł Caritasu	57
Kaznodzieja w kościele św. Michała	63
Czy katolik może być narodowym socjalistą? ..	67
Aresztowanie	72
W więzieniu	85
W obozie koncentracyjnym	94
W opactwie Ettal	102
Ponownie czynny	110
O Panie, o Panie, o Panie... ..	115
W opinii świętości	119
Beatyfikacja	126
Zakończenie	135
Bibliografia	139

Wstęp

W samym centrum Monachium, w dzielnicy handlowej, przy głównym deptaku Neuhauserstraße, znajduje się wciśnięta między zabudowania *Bürgersaal*, skromna kaplica o dostojnej starej nazwie. Wielu z tych, co tłumnie odwiedzają pobliskie sklepy, wstępuje do tego zacisznego oratorium, aby pomodlić się przy grobie kapłana, który w 1987 roku został beatyfikowany przez Sługę Bożego, papieża Jana Pawła II. Chodzi o ojca Ruperta Mayera, jezuitę, gorliwego kapłana, znanego kaznodzieję, odważnego i zdecydowanego przeciwnika ideologii narodowosocjalistycznej, pocieszyciela i podporę dla wielu ludzi w ponurych czasach reżimu hitlerowskiego¹.

---

¹ H. Fros, *Święci i błogosławieni Towarzystwa Jezusowego*, Kraków 1992, s. 187.

II wojna światowa, która ujawniła ludobójczy charakter i okrutną zbrodniczość pogańskiego systemu hitlerowskiego, wystawiła na wymagającą próbę wiarę wielu chrześcijan. O. Mayer należy do tych, którzy bardzo szybko pojęli prawdziwą naturę Hitlera i cele jego ideologii. Wewnętrznie wolny i głęboko związany z Jezusem, był Jego wiarygodnym świadkiem w świecie, który odrzucił Boga, zagubił swoją godność i odszedł od swoich szczytnych ideałów. Jezuita złożył świadectwo wiary w Jezusa, które przekonuje, budzi podziw oraz zachęca do przyjęcia podobnych postaw w czasach, w których nie tylko odchodzi się od Boga, ale także próbuje się wymazać Jego imię z dziejów ludów i narodów Europy. Jak dowodzi historia, takie próby, podejmowane w nie tak odległej przeszłości, okazały się tragiczne w skutkach dla samego człowieka.

Dzieciństwo i młodość

Rupert Mayer urodził się w niedzielę 23 stycznia 1876 roku w Stuttgarcie, stolicy Księstwa Wirtembergii. Był drugim z sześciorga dzieci kupca Ruperta Mayera (1849-1927) i Emilii z d. Wehrle (1855-1947), którzy po ślubie w 1873 roku osiedlili się w Stuttgarcie i z powodzeniem prowadzili sklep z artykułami gospodarstwa domowego. Starszy od Ruperta brat Egon (1874-1937) kontynuował rodzinne tradycje kupieckie w Stuttgarcie; Hermanna (1877-1955) obrała życie zakonne w zgromadzeniu Najświętszego Serca Jezusa (*Sacré Coeur*), w 1908 roku wyjechała do Japonii i przez wiele lat kierowała żeńską szkołą średnią w Tokio; Inez (1879-1961) poślubiła lekarza Heinricha Schulera w Ravensburgu; Hildegarda (1888-1958) wyszła za mąż za kupca

Franza Sperla w Stuttgarcie i tamże prowadziła z nim dom towarowy. Z kolei najmłodsza z rodzeństwa, Valeria (1897-1941), została żoną historyka i profesora uniwersytetu w Monachium Heinricha Güntera.

Mimo zaangażowania w prowadzenie działalności handlowej pracownicy i głęboko religijni rodzice dali dzieciom szczęśliwe dzieciństwo. Mówili im: „Pozwalamy wam nauczyć się wszystkiego, czego chcecie, ale musicie stanąć na własnych nogach. Musicie nosić wasze bogactwo w sobie, ponieważ łatwo możecie stracić pieniądze i wszystko inne”. Dzieci wzrastały w katolickiej atmosferze oraz otrzymały głęboko chrześcijańskie wychowanie, a także wielostronne wykształcenie. Obok nauki, którą zaczynały pod okiem nauczyciela domowego, uprawiały sport oraz rozwijały zdolności muzyczne. Rupert nauczył się nie tylko tańczyć, ale także gry na skrzypcach, pływania, szermowania szablą i floretem oraz jazdy konnej. Ta ostatnia umiejętność okazała się później przydatna w życiu, natomiast w 1937 roku wyznał, że nie grał na skrzypcach od 38 lat.

Dnia 28 lutego 1876 roku przyszły jezuita otrzymał na chrzcie imię Rupert Emil. Sakrament

---

bierzmowania przyjął w 1888 roku w kościele parafialnym pw. św. Eberharda, który do 1879 roku był jedyną katolicką świątynią w zdominowanym przez protestantów Stuttgarcie. Dwa lata później, 13 kwietnia 1890 roku, wraz z siostrą Hermaną, przystąpił do pierwszej Komunii św. i był ministrantem w kościele parafialnym pw. św. Eberharda. Odznaczał się otwartością umysłu, prawością charakteru i gotowością do pomocy zarówno wobec pobożnych i pracowitych rodziców, rodzeństwa, jak służących i biednych. Wiele lat później z wdzięcznością wspominał dom rodzinny, który był dla niego jak oaza, oraz wychowanie katolickie, jakie otrzymał od rodziców cieszących się w Stuttgarcie powszechnym szacunkiem. Kościelne święta obchodzono w rodzinie rzeczywiście jako święta.

W domu rodzinnym Rupert mógł rozmawiać z nauczycielką po francusku i angielsku. Pewne trudności sprawiały mu język niemiecki i matematyka. Czasami był zbyt sumienny i uczył się już wczesnym rankiem. Zdarzało się, że na lekcjach historii słyszał rzeczy trudne do uwierzenia na temat Kościoła i religii. W tej sytuacji, w środowisku zdominowanym przez protestantów oraz w klimacie, który odbierał jako indyferentny

religijnie i zarazem antykatolicki, w sposób szczególny interesował się zagadnieniami religijnymi i problematyką apologetyczną. Od samego początku przywiązywał duże znaczenie do wiary i czuł się ściśle związany z Kościołem katolickim. Później pojawiły się myśli o kapłaństwie.

Początkowo Rupert chodził do Gimnazjum Eberhard-Ludwig w rodzinnym Stuttgarcie. Kiedy miał 16 lat, z powodu osłabienia zdrowia zalecono mu zmianę powietrza. Ojciec przeniósł go do Ravensburgu, gdzie Rupert uczył się w szesnastoosobowej klasie tamtejszego gimnazjum i dał się poznać m.in. jako dobry gimnastyk. Kiedy po raz pierwszy przyjechał do rodziców na ferie, zaskoczył ich wyznaniem: „Zostanę jezuitą”. Ojciec kategorycznie odmówił zgody. Sądził, że do tej decyzji nakłonili go uczniowie gimnazjum jezuickiego *Stella Matutina* z Feldkirch. Rupert zaprzeczył temu energicznie i podał trzy powody: 1. Zakon jezuitów jest wszędzie prześladowany, 2. jezuici dobrze kształcą swoją młodzież, 3. chcę być dobrze przygotowany do walki. W końcu ojciec i syn doszli do porozumienia: rok po święceniach kapłańskich syn powinien podjąć wolną decyzję. Później przyszedł jezuita

wypowiadał się z wdzięcznością o roztroprnym załatwieniu sprawy przez ojca.

Kiedy Rupert przenośli się ze Sztuttgartu do Ravensburga, należał do uczniów ze średnimi ocenami. Natomiast na maturze, zdanej w 1894 roku w Ravensburgu, był jednym z pięciu najlepszych uczniów, którzy bardzo dobrze napisali egzaminy pisemne i przez to zostali zwolnieni z egzaminów ustnych. Po egzaminie dojrzałości na czas ferii pojechał z kilkoma maturzystami do Feldkirch i tam odprawił *Ćwiczenia duchowne*, czyli rekolekcje według metody założyciela Towarzystwa Jezusowego, św. Ignacego Loyoli.

Zgodnie z umową z ojcem i z myślą o kapłaństwie, jako człowiek świecki, podjął studia teologiczne, które odbył na trzech prestiżowych uczelniach: katolickim uniwersytecie we Fryburgu Szwajcarskim (1894/1895), gdzie poznał dominikanów, następnie w Monachium (1895/1896) i na koniec w Tybindze (1896/1898). W tym czasie zetknął się w Beuron z benedyktynami, którzy mieli nadzieję, że do nich wstąpi. Na studiach Rupert uczestniczył w życiu kilku organizacji. W Monachium był członkiem „Teutonii” i „Aenanii”, a w Tybindze „Guestfalii”. Program tych organizacji odpowiadał mu, albowiem głośiły

one bliskie mu ideały: „religia, nauka, przyjaźń, miłość ojczyzny, moralność”, które usiłował urzeczywistniać w swoim życiu. Zdarzało się, że budził kolegów uniwersyteckich w niedzielę, aby mogli pójść z nim na Mszę św. W Tybindze zetknął się z policją. Z powodu zakłócania ciszy nocnej studenci zostali przyprowadzeni na posterunek policji. Każdy miał zapłacić trzy marki. Rupert nie spowodował żadnego hałasu i odmawiał zapłacenia kary. Argumentował, że nie chodzi mu o trzy marki, chętnie je podaruje, ale nie zapłaci żadnej kary, ponieważ nic nie zawinił. Pozostał przy swoim i zwyciężył, a u kolegów zyskał przydomek „Hannibal”.